

**ВАЛТЕР БЕНЯМИН
МЕТОДОЛОГИЧЕСКИ
ПРОБЛЕМИ НА
МАРКСИЧЕСКИЯ
ЛИТЕРАТУРНИЯ АНАЛИЗ**

Превод от немски: Венцеслав Константинов, 2009

chitanka.info

Отделянето на истинното от неистинното представлява за критическия метод не изходен пункт, а цел на изследването. С други думи, той набира начална скорост тъкмо при обвезията от заблуди предмет. Диференциранията, които извършва — той е поначало диференциращ метод — се движат в границите на самия крайно разнороден предмет и той не може да не го третира като разнороден, нито да се отнася към него безкритично. Критическият метод би намалил изгледите си за успех с претенцията, че разглежда обекта такъв, какъвто е „в действителност“ и би ги увеличил значително, ако в процеса на изследването изостави напълно тази претенция и с това се подготви за прозрението, че „предметът в себе си“ не е „предметът в действителност“.

Да проучиш „предмета в себе си“ е безспорно съблазнително начинание. Така той се предлага в цялата си пищност — какъвто е случаят с един Бодлер. Изворите потичат изобилно, а където водите им се сливат в потока на традицията, се открива добре трасирано русло, по което той струи пълноводно, докдето поглед стига. Критическата теория не се прехласва обаче пред това зрелище, не се занимава с изображението на облаците в потока. Но още по-малко се и отдръпва от него, за да „черпи от изворите“ и да изследва „самия предмет“ зад гърба на хората. „Чи мелници задвижва този поток? Кой лови риба в него?“ — такива въпроси си задава критическата теория и променя изображението на пейзажа, като назовава с истинските им имена не само физическите, но и обществените сили, действащи в него. Най-сетне тя може да промени не само изображението, но и самия пейзаж, при което — макар и в дълъг срок от време — оползотворява дебитата на потока за онези, които досега дори не са имали възможността да го зърнат.

Вулгарно-марксистическа илюзия е схващането, че обществената функция на един, било то духовен или материален продукт може да се определи, без да се вземат под внимание обстоятелствата и носителите на неговата традиция. „Като съвкупност от творби, които биват разглеждани независимо от производствения процес, в който получават своята историческа трайност, идеята за културата носи фетишизирани черти“. Традицията на Бодлеровата поезия е все още много млада. Но тя е получила вече исторически белези, които правят възможно нейното оползотворяване.

Пред нас е образът на Бодлер, и то такъв, какъвто ни го представя традицията. Традицията в буржоазното общество може да бъде сравнена с фотокамера. Буржоазният учен се вижда в нея подобно на лаика, който се любува на пъстрите картинки във визьора. Материалистическият диалектик обаче оперира с нея. Неговата задача е да прави констатация. Той може да се спре на по-голям или по-малък сектор, да избере по-ярко или по-приглушено историческо осветление — в последна сметка той зарежда апарата и натиска копчето. След като е извадил плаката — т.е. изображението на предмета, какъвто е навлязъл в обществената традиция — методът встъпва в своите права и той проявява плаката, понеже тя може да му предложи само негативен образ. Тя произлиза от апаратура, в която светлината се превръща в тъмнина, а тъмнината в светлина. На полученото по този начин изображение не би подходило нищо по-лошо от претенцията за окончателност. Неговата житейска вярогност е само привидна, а неговата, стойност с положителност не се основава върху тази мнима жизненост. Неизпъкващ на преден план, но истински, е конфликтът, в който при определени случаи обществените интереси на традицията се намират с предмета, предаден на тази традиция. Стойността на полученото изображение много повече се основава върху момента, при който изображението се призовава като свидетел срещу същата тази традиция, която е предизвикала появата на образа му върху фотографската плака. (Обратно при дагеротипиите, където самият снимачен процес се превръща в свидетел срещу историческата епоха, чиито черти портретираният предлага на показ.)

Всичко това изглежда сложна процедура и действително е така. А нима не съществува някоя „по-непосредствена“ и същевременно по-енергична процедура? Какво може да се възрази против практиката, без особени церемонии да се изправят лице срещу лице обектът на изследването — в случая поетът Бодлер — с днешното общество и да се отговори на въпроса какво има той да каже на напредничавите му кадри, имайки под ръка една инвентаризация на произведенията му, без — забележете това — да се заобикаля въпросът дали той изобщо има нещо да им каже? В същност срещу подобна безкритична постановка на проблема може да се възрази с нещо твърде значимо. Против нея говори обстоятелството, че при изучаването на Бодлер ние сме наставявани от буржоазното общество, и то от край време не е от

неговите най-напредничави елементи. По тази причина тъкмо недоверието към това наставничество предлага най-добрите изгледи за успех при изучаването на Бодлер.

Неизброимите последици от подобна енергична процедура са и без това отблъскващи. Също така малка стойност има и стремежът позицията на един Бодлер да бъде включена в системата на предните укрепления в освободителната борба на човечеството. По начало изглежда много по-ефективно да се проследят неговите скрити ходове там, където той без съмнение се чувства у дома си — т.е. в противниковия лагер. Защото само в най-редки случаи там му отказват своята благосклонност. Бодлер беше един таен агент. Агент на тайното недоволство на неговата класа от нейното собствено господство. И изправилият го лице срещу лице с тази класа ще постигне много повече от онзи, който от пролетарска гледна точка го отхвърля като безинтересен.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.